

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

УТВЪРЖДАВАМ:

Доц. д-р ИГОР ДАМЯНОВ

МИНИСТЪР

РАМКОВА ПРОГРАМА В

**за професионално образование
с придобиване на втора или трета степен на
професионална квалификация**

София, 2003 г.

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1.1.НОРМАТИВНО ОСНОВАНИЕ

Рамковата програма В за професионално образование с придобиване на втора или трета степен на професионална квалификация е разработена на основание чл.10, ал.3, т.1, чл.11 и чл.12 от Закона за професионалното образование и обучение.

ЦЕЛ НА ПРОГРАМАТА

Целта на рамковата програма В е да регламентира условията и реда за придобиване на втора и трета степен на професионална квалификация за ученици и лица, навършили 16 години в съответствие със :

- Закона за професионалното образование и обучение;
- Закона за народната просвета;
- Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план;
- Правилника за прилагане на Закона за народната просвета;
- Държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии, утвърдени с наредби;
- Държавното образователно изискване за системата на оценяване, утвърдено с наредба;
- Държавното образователно изискване за документите в системата на народната просвета, утвърдено с наредба;
- Наредбата за разпределение на учебното време за достигане на общообразователния минимум по класове, етапи и степени на образование;
- Наредбата за определяне броя на учениците и на децата в паралелките и в групите на училищата, детските градини и обслужващите звена.

1.2. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ПРОГРАМАТА

Програмата, конкретизирана за всяка професия по списъка по чл.6, ал.1 от ЗПОО с Държавното образователно изискване за придобиване на квалификация по професия, е предназначена за разработване на учебни планове и учебни програми за:

- професионални училища, професионални гимназии, професионални колежи, училища по изкуствата;
- средни общообразователни и спортни училища, гимназии и профилирани гимназии в отделни паралелки в тях – въз основа заповед на министъра на образованието и науката, ако отговарят на изискванията, определени с Държавните образователни изисквания.

2. ИЗИСКВАНИЯ КЪМ КАНДИДАТИТЕ ЗА ОБУЧЕНИЕ ПО ПРОГРАМАТА

2.1.ИЗИСКВАНЕ ЗА МИНИМАЛНА ВЪЗРАСТ

- за професионално образование и обучение на ученици - учениците да навършват 13 години в годината на кандидатстване за обучение по програмата;
- за професионално образование и обучение на лица, навършили 16 години – лицата да са навършили 16 години.

2.2.ИЗИСКВАНЕ ЗА ЗДРАВΟΣЛОВНОТО СЪСТОЯНИЕ

Здравословното състояние на кандидата се удостоверява с медицинско свидетелство, доказващо, че професията, по която кандидатът желае да се обучава, не му е противопоказна.

2.3.ИЗИСКВАНЕ ЗА ВХОДЯЩО ОБРАЗОВАТЕЛНО РАВНИЩЕ

2.3.1. ЗА УЧЕНИЦИ :

Варианти на рамкова програма	Минимално входящо образователно равнище	Продължителност на обучението	Изходящо образователно и квалификационно равнище
В 1	Завършен VII клас	6 (шест) години	Трета степен на професионална квалификация и придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити за завършване на средно образование или завършено средно образование
В 2	Завършено основно образование	4 (четири) години	Втора степен на професионална квалификация и завършени X или XI клас, придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити за завършване на средно образование или завършено средно образование
В 3	Завършено основно образование	5 (пет) години	Трета степен на професионална квалификация и придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити за завършване на средно образование или завършено средно образование
В 4	Завършено основно образование или завършен клас от средното образование <i>(за училищата по изкуствата)</i>	до 4 (четири) години	Трета степен на професионална квалификация и придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити за завършване на средно образование или завършено средно образование

А) ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ И ПОВИШАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА КВАЛИФИКАЦИЯ

- да се реализират на пазара на труда;
- да продължат обучението си за актуализиране и разширяване на придобитата се професионална квалификация чрез обучение по рамкова програма Е;
- да придобият професионална квалификация по друга професия чрез обучение по рамкова програма А или рамкова програма Б;
- да придобият квалификация по част от друга професия чрез обучение по рамкова програма Д;
- завършилите клас от средното образование могат да се обучават за придобиване на средно образование и втора и/или трета степен на професионална квалификация по реда и при условията на Правилника за прилагане на Закона за народната просвета и Държавното образователно изискване за системата на оценяване.

Завършилите обучението по вариант В2 могат освен изброеното :

- да продължат обучението си за придобиване на трета степен на професионална квалификация чрез обучение по рамкова програма Е, ако отговарят на изискванията за входящо образователно и квалификационно равнище по професията;

2.3.2. ЗА ЛИЦА, НАВЪРШИЛИ 16 ГОДИНИ :

Варианти на рамкова програма	Минимално входящо образователно равнище	Продължителност на обучението	Изходящо образователно и квалификационно равнище
В 5	Завършено основно образование	4 (четири) години	Втора степен на професионална квалификация и завършени X или XI клас, придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити за завършване на средно образование или завършено средно образование
В 6	Завършено основно образование	5 (пет) години	Трета степен на професионална квалификация и придобито право за явяване на държавни зрелостни изпити за завършване на средно образование или завършено средно образование

А) ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ И ПОВИШАВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА КВАЛИФИКАЦИЯ

- да се реализират на пазара на труда;
- завършилите клас от средното образование могат да се обучават за придобиване на средно образование и втора и/или трета степен на професионална квалификация по реда и по условията на Правилника за прилагане на Закона за народната просвета и Държавното образователно изискване за системата на оценяване.
  - да продължат обучението си за актуализиране и разширяване на придобитата се професионална квалификация чрез обучение по рамкова програма Е;
  - да придобият професионална квалификация по друга професия чрез обучение по рамкова програма А или рамкова програма Б;
  - да придобият квалификация по част от друга професия чрез обучение по рамкова програма Д.

Завършилите обучението по вариант В 5 могат освен изброеното :

- да продължат обучението си за придобиване на трета степен на професионална квалификация по рамкова програма Е, ако отговарят на изискванията за входящо образователно и квалификационно равнище по професията;

2.4. ОРГАНИЗАЦИЯ НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС

2.4.1. ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ

- за ученици и лица, навършили 16 години - в съответствие със Закона за народната просвета и Правилника за прилагане на Закона за народната просвета :

2.4.2.ОРГАНИЗАЦИОННИ ФОРМИ

• Училищното обучение се организира в последователни класове. В зависимост от броя на учениците класовете се разпределят в паралелки при спазване изискванията на Наредбата за определяне броя на учениците и на децата в паралелките и в групите на училищата, детските градини и обслужващите звена.

• При обучение в квалификационни курсове за придобиване на правоспособност по професии броят на обучаваните се определя съгласно нормативните документи на съответните компетентни органи.

3. УЧЕБЕН ПЛАН

3.1 .СЪДЪРЖАНИЕ :

- 3.1.1. НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО НАПРАВЛЕНИЕ (вкл. код)
- 3.1.2. НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРОФЕСИЯТА (включително код)
- 3.1.3. НАИМЕНОВАНИЕ НА СПЕЦИАЛНОСТТА (включително код)
- 3.1.4. ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ
- 3.1.5. ВХОДЯЩО ОБРАЗОВАТЕЛНО И КВАЛИФИКАЦИОННО РАВНИЩЕ
- 3.1.6. СРОК НА ОБУЧЕНИЕ
- 3.1.7. ОРГАНИЗАЦИОННА ФОРМА НА ОБУЧЕНИЕ
- 3.1.8. ГРАФИК НА УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС
- 3.1.9. НАИМЕНОВАНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ПРЕДМЕТИ (МОДУЛИ)
- 3.1.10. РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА УЧЕБНИТЕ ПРЕДМЕТИ (МОДУЛИ) И УЧЕБНИТЕ ЧАСОВЕ ПО ВИДОВЕ ПОДГОТОВКА
- 3.1.11.НАЧИН НА ЗАВЪРШВАНЕ И УДОСТОВЕРЯВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ
- 3.1.12.ОБЯСНИТЕЛНИ БЕЛЕЖКИ (друга необходима информация)

3.2.СТРУКТУРА НА УЧЕБНИЯ ПЛАН

3.2.1. ЗА ОБУЧЕНИЕ НА УЧЕНИЦИ:

Учебният план се изготвя в съответствие със:

- Закона за народната просвета;
- Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план;
- Закона за професионално образование и обучение;
- Държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии, утвърдени с наредби;
- Настоящата рамкова програма.

Учебният план се утвърждава от министъра на образованието и науката.

Въз основа на учебния план училището изготвя училищен учебен план, който се утвърждава :

- за общинските училища и държавните училища, които се финансират чрез бюджета на МОН - от началника на Регионалния инспекторат по образование;
- за държавните училища, които се финансират чрез бюджета на друго министерство или ведомство – от съответния министър или ръководител на ведомство, съгласувано с министъра на образованието и науката.

А) УЧЕБЕН ПЛАН ЗА РАМКОВА ПРОГРАМА – ВАРИАНТИ В 1 и В 3

№	учебни предмети (модули)	класове					всичко учебни часове
		IX	X	XI	XII	XIII	
		брой на учебните седмици					
		36	36	36	31	31	
седмичен брой на учебните часове							
1	2	3	4	5	6	7	8
А.	Общобразователна подготовка	27	20	10	6		2238
	Всичко А	27	20	10	6		2238
Б.	Задължителна професионална подготовка в т.ч.:	5	12	18	22	26	2808
1.	теоретично обучение						
2.	практическо обучение – в т.ч.:						
	• учебна практика						
	• производствена практика			2 седмици x 30 учебни часа	2	2	184
	Всичко Б	5	12	18	22	26	2808
	Всичко А + Б	32	32	28	28	26	5046
В.	Задължително избираема подготовка			4	4	6	454
	Всичко А + Б + В	32	32	32	32	32	5500
Г.	Свободно избираема подготовка	4	4	4	4	4	680
	Всичко А + Б + В + Г	36	36	36	36	36	6180

ЗАБЕЛЕЖКИ:

В учебния план за рамкова програма- вариант В1 не е включен VIII клас, който е клас от прогимназиалния етап на основната степен на образование.

В конкретния учебен план учебните часове за теоретично и за практическо обучение от задължителната професионална подготовка се разпределят за обща, отраслова и специфична и чуждоезикова подготовка за професията.

В конкретния учебен план най-малко 40 на сто от броя на учебните часове за задължителната професионална подготовка са за практическо обучение (учебна и производствена практика).

Производствената практика се организира и провежда по график, утвърден от директора на училището в зависимост от конкретните условия и възможностите за организирането ѝ.

Б) УЧЕБЕН ПЛАН ЗА РАМКОВА ПРОГРАМА - ВАРИАНТ В 2

№	учебни предмети	Класове				Всичко учебни часове
		IX	X	XI	XII	
		Брой на учебните седмици				
		36	36	36	31	
		Седмичен брой на учебните часове				
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
А.	Общообразователна подготовка	27	20	10	6	2238
	Всичко А	27	20	10	6	2238
Б.	Задължителна професионална подготовка в т.ч:	5	12	18	22	2002
1.	теоретично обучение					
2.	практическо обучение – в т.ч.:					
	• учебна практика					
	• производствена практика			2 седмици x 30 учебни часа	2	122
	Всичко Б	5	12	18	22	2002
	Всичко А + Б	32	32	28	28	4240
В.	Задължителноизбираема подготовка			4	4	268
	Всичко А + Б + В	32	32	32	32	4508
Г.	Свободноизбираема подготовка	4	4	4	4	556
	Всичко А + Б + В + Г	36	36	36	36	5064

ЗАБЕЛЕЖКИ:

В конкретния учебен план, учебните часове за теоретично и за практическо обучение от задължителната професионална подготовка се разпределят за обща, отраслова, специфична и чуждоезикова подготовка по професията.

В конкретния учебен план най-малко 40 на сто от броя на учебните часове за задължителна професионална подготовка са за практическото обучение (учебна и производствена практика).

Производствената практика се организира и провежда по график, утвърден от директора на училището в зависимост от конкретните условия и възможностите за организирането ѝ.

В) УЧЕБЕН ПЛАН ЗА РАМКОВА ПРОГРАМА -ВАРИАНТ В 4
(за средните училища по изкуствата)

№	учебни предмети	Класове				всичко учебни часове
		IX	X	XI	XII	
		брой на учебните седмици				
		36	36	36	31	
Седмичен брой на учебните часове						
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>
А.	Общообразователна подготовка	24	21	12	6	2238
	Всичко А	24	21	12	6	2238
Б.	Задължителна професионална подготовка	8	11	20	26	2210
	Всичко Б	8	11	20	26	2210
	Всичко А + Б	32	32	32	32	4448
В.	Свободноизбираема подготовка	4	4	4	4	556
	Всичко А + Б + В	36	36	36	36	5004

ЗАБЕЛЕЖКИ:

В конкретния учебен план, учебните часове за теоретично и за практическо обучение от задължителната професионална подготовка се разпределят за обща, отраслова, специфична и чуждоезикова подготовка по професията.

В конкретния учебен план най-малко 40 на сто от броя на учебните часове за задължителна професионална подготовка са за практическото обучение.

3.2.2. ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ЛИЦА, НАВЪРШИЛИ 16 ГОДИНИ:

Учебният план се изготвя в съответствие със:

- Закона за народната просвета;
- Закона за степента на образование, общообразователния минимум и учебния план;
- Закона за професионално образование и обучение;
- Държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии, утвърдени с наредби;

- Настоящата рамкова програма.

Учебният план се утвърждава от министъра на образованието и науката.

А) УЧЕБЕН ПЛАН ЗА РАМКОВА ПРОГРАМА -ВАРИАНТ В 5

№	Учебни предмети	Класове				Всичко учебни часове
		IX	X	XI	XII	
		Брой на учебните седмици				
		36	36	36	31	
		Седмичен брой на учебните часове				
1	2	3	4	5	6	7
А.	Общообразователна подготовка	18	10	6	4	1348
	Всичко А	18	10	6	4	1348
Б.	Задължителна професионална подготовка в т.ч.:	4	10	12	14	1430
1.	теоретично обучение					
2.	практическо обучение – в т.ч.:					
	• учебна практика					
	• производствена практика			2 седмици x 30 учебни часа	2	122
	Всичко Б	4	10	12	14	1430
	Всичко А + Б	22	20	18	18	2778
В.	Задължителноизбираема подготовка		2	4	4	340
	Всичко А + Б + В	22	22	22	22	3118
Г.	Свободноизбираема подготовка	2	2	2	2	278
	Всичко А + Б + В + Г	24	24	24	24	3396

ЗАБЕЛЕЖКИ:

Учебният план се отнася за вечерна форма на обучение.

В конкретния учебен план, учебните часове за теоретично и за практическо обучение от задължителната професионална подготовка се разпределят за обща, отраслова, специфична и чуждоезикова подготовка по професията.

Броят на учебните часове за практическото обучение е не по-малък от броя на учебните часове за теоретично обучение по учебни предмети (модули) от задължителната професионална подготовка.

Б) УЧЕБЕН ПЛАН ЗА РАМКОВА ПРОГРАМА -ВАРИАНТ В 6

№	учебни предмети	класове					всичко учебни часове
		IX	X	XI	XII	XIII	
		брой на учебните седмици					
		36	36	36	31	31	
Седмичен брой на учебните часове							
1	2	3	4	5	6	7	8
А.	Общообразователна подготовка	18	10	6	4		1348
	Всичко А	18	10	6	4		1348
Б.	Задължителна професионална подготовка в т.ч.:	4	10	12	14	18	1988
1.	теоретично обучение						
2.	практическо обучение – в т.ч.:						
	• учебна практика						
	• производствена практика			2 седмици x 30 учебни часа	2	2	184
	Всичко Б	4	10	12	14	18	1988
	Всичко А + Б	22	20	18	18	18	3336
В.	Задължителноизбираема подготовка		2	4	4	4	464
	Всичко А + Б + В	22	22	22	22	22	3800
Г.	Свободноизбираема подготовка	2	2	2	2	2	340
	Всичко А + Б + В + Г	24	24	24	24	24	4140

ЗАБЕЛЕЖКИ:

Учебният план се отнася за вечерна форма на обучение.

В конкретния учебен план учебните часове за теоретично и за практическо обучение от задължителната професионална подготовка се разпределят за обща, отраслова, специфична и чуждоезикова подготовка по професията.

Броят на учебните часове за практическото обучение е не по-малък от броя на учебните часове за теоретично обучение по учебни предмети (модули) от задължителната професионална подготовка.

4. СЪДЪРЖАНИЕ НА ОБУЧЕНИЕТО

Учебното съдържание по всеки учебен предмет (модул) за теоретичното и за практическото обучение се разработва по теми и часове в учебни програми.

4.1. ЗА УЧЕНИЦИ И ЗА ЛИЦА, НАВЪРШИЛИ 16 ГОДИШНА ВЪЗРАСТ

Обучението в учебните часове по задължителна професионална подготовка се осъществява по учебни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката.

Обучението в учебните часове по задължително избираема подготовка по професията се осъществява по учебни програми, разработени в обучаващата институция и утвърдени от началника на регионалния инспекторат по образование.

Обучението в учебните часове по свободно избираема подготовка по професията се осъществява по учебни програми, разработени в обучаващата институция и утвърдени от директора ѝ.

5. ЗАВЪРШВАНЕ НА ПРОФЕСИОНАЛНОТО ОБУЧЕНИЕ

Професионалното обучение по рамкова програма В завършва с полагане на държавни изпити за придобиване на професионална квалификация по:

- теория на професията;
- практика на професията.

Изпитът по теория на професията се провежда по национални изпитни програми, утвърдени от министъра на образованието и науката, а за училищата по изкуствата – от министъра на културата.

Организацията на изпитите се определя съгласно Държавното образователно изискване за системата за оценяване, а съдържанието им съгласно Държавните образователни изисквания за придобиване на квалификация по професии.

6. УДОСТОВЕРЯВАНЕ НА ЗАВЪРШЕНОТО ПРОФЕСИОНАЛНО ОБРАЗОВАНИЕ

Завършеното професионално образование по рамкова програма В се удостоверява с:

- удостоверение за завършено средно образование или диплом за завършено средно образование;
- свидетелство за професионална квалификация.

Съдържанието на документите, удостоверяващи завършено професионално образование е определено в чл.46, чл.57 и чл.52 от Наредба № 4 от 16.04.2003 г. на Министерството на образованието и науката.

6.1. ПРАВО ЗА ИЗДАВАНЕ НА ДОКУМЕНТИ ЗА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ

Право за издаване на документи за професионална квалификация имат професионалните гимназии, училищата по изкуствата, както и средни общообразователни,

специални и спортни училища, гимназии и профилирани гимназии в отделни паралелки в тях – въз основа на заповед на министъра на образованието и науката, ако отговарят на условията, определени с Държавните образователни изисквания;